

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 19/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Jakub Mandelík, s. r. o., Záhradnícka 51, Bratislava, proti uzneseniu Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava II ČVS: ORP-1071/3-VYS-B2-2022 z 28. novembra 2022, uzneseniu Okresnej prokuratúry Bratislava II sp. zn. 1 Pn 1217/22/1102-4 z 15. decembra 2022 a upovedomeniu Krajskej prokuratúry v Bratislave sp. zn. 1 Kn 33/23/1100-4 zo 17. februára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozhodnutiami a upovedomením orgánov činných v trestnom konaní označenými v záhlaví tohto uznesenia. Zároveň ústavný súd žiada, aby tieto akty zrušil a vrátil vec sťažovateľky príslušnému orgánu činnému v trestnom konaní na nové konanie.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že vyšetrovateľ Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava II uznesením ČVS: ORP-1071/3-VYS-B2-2022 z 28. novembra 2022 (ďalej len „uznesenie vyšetrovateľa“) podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku odmietol trestné oznámenie sťažovateľky o podozrení zo spáchania trestného činu marenia konkurzného a vyrovnacieho konania. O sťažnosti sťažovateľky rozhodla Okresná prokuratúra Bratislava II uznesením č. k. 1 Pn 1217/22/1102-4 z 15. decembra 2022 (ďalej len „uznesenie prokurátora“), ktorým ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietla. Žiadosť o preskúmanie postupu prokurátora okresnej prokuratúry bola zo strany Krajskej prokuratúry

v Bratislave vyhodnotená ako nedôvodná a odložená upovedomením č. k. 1 Kn 33/23/1100-4 zo 17. februára 2023 (ďalej len „upovedomenie“).

3. Sťažovateľka v úvode ústavnej sťažnosti vysvetľuje, že v trestnom oznámení, s ktorým sa obrátila na orgány činné v trestnom konaní, poukázala ako na podozrivú osobu na bývalú konateľku obchodnej spoločnosti, ktorá sa mala podľa názoru sťažovateľky špecifikovanej trestnej činnosti dopustiť porušením zákonnej povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu, keďže po oboznámení sa s účtovnou uzávierkou za príslušný kalendárny rok mala preukázateľnú vedomosť o predĺžení obchodnej spoločnosti. Podľa nej označené rozhodnutia a upovedomenie orgánov činných v trestnom konaní, ktoré sa s podaným trestným oznámením vysporiadali jeho odmietnutím, nie sú dostatočne odôvodnené, pričom tieto nedostatky majú charakter arbitrárnosti. Je toho názoru, že v trestnom oznámení predložila dôkazy na preukázanie rozhodných tvrdení, s ktorými sa orgány činné v trestnom konaní relevantne nevysporiadali. Podľa nej konštatovali iba skutočnosti svedčiacie v prospech podozrivej konateľky, nevyjadrili sa však k skutkovým tvrdeniam svedčiacim v neprospech podozrivej, ktoré sťažovateľka ako poškodená v trestnom oznámení predostrela. Orgány činné v trestnom konaní podľa jej vyjadrenia nesprávne interpretovali § 11 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze“), keď poukázali na možnosť postihu konateľa obchodnej spoločnosti zmluvnou pokutou v prípade nesplnenia povinnosti vyhlásiť konkurz, kde sťažovateľka dôvodila, že ide o postih v prípade oneskoreného splnenia označenej povinnosti, ktorý nemožno stotožniť so situáciou, keď konateľka vôbec návrh na vyhlásenie konkurzu nepodala a navyše sa svojej funkcie vzdala. Za takýchto okolností podľa sťažovateľky prichádza do úvahy uplatnenie prísnejšieho trestnoprávneho prostriedku právnej ochrany ako prostriedku *ultima ratio*.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Z obsahu argumentácie ústavnej sťažnosti sťažovateľky vyplýva, že namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu špecifikovanými rozhodnutiami a upovedomením orgánov činných v trestnom konaní, ktorými bolo potvrdené odmietnutie jej trestného oznámenia vo veci podozrenia zo spáchania trestného činu marenia konkurzného a vyrovnacieho konania.

II.1. K porušeniu namietaných práv uznesením vyšetrovateľa:

5. Ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej je právomoc ústavného súdu vo vzťahu ku konkrétnemu namietanému rozhodnutiu alebo postupu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 107/2019). Vychádzajúc z tejto judikatúry vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa uznesenia vyšetrovateľa, ústavný súd konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu tejto časti ústavnej sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu. Sťažovateľka disponovala možnosťou uplatniť svoje námietky o prípadnom pochybení orgánu činného v trestnom konaní v prvostupňovom rozhodovaní o uplatnenom trestnom oznámení, ktorú aj využila, pričom ochranu jej označenému právu bola oprávnená a zároveň povinná poskytnúť okresná prokuratúra, resp. aj

krajská prokuratúra, ktorým obom patrilo rozhodovanie o podanej sťažnosti. Táto skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať námietky sťažovateľky uplatnené proti označenému uzneseniu vyšetrovateľa, preto ústavný súd rozhodol o odmietnutí tejto časti ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

6. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry uviedol, že právo fyzickej osoby na začatie trestného konania proti označenej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd (II. ÚS 42/00, II. ÚS 208/2020). Ústavný súd tiež vyslovil, že «Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy... nie je ani oprávnenie „každého“, aby na základe jeho návrhu (podnetu) bol orgán prokuratúry povinný podať obžalobu voči označeným osobám. Takéto základné právo „každého“ nie je upravené ani v ústave, ani v Trestnom poriadku, prípadne v zákone o prokuratúre» (I. ÚS 64/96, II. ÚS 42/00, II. ÚS 208/2020).

7. Keďže právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby alebo na podanie obžaloby proti nej na súde prokurátorom nemožno považovať za súčasť základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, k porušeniu týchto práv samotným odmietnutím trestného oznámenia o podozrení zo spáchania trestného činu podvodu nemohlo dôjsť.

8. Ústavný súd si je vedomý, že sa v minulosti v niektorých prípadoch odklonil od tejto štandardnej doktríny, podľa ktorej trestné konanie predstavuje vzťah medzi páchatelom a štátom a ústava negarantuje právo tretej osoby, aby iná osoba bola stíhaná a odsúdená. Avšak treba zároveň povedať, že k dôslednému preskúmaniu výsledkov realizovanej trestnoprávnej ochrany pristúpil vo výnimočných prípadoch vzťahujúcich sa na akty dotýkajúce sa telesnej a duševnej integrity jedinca a ďalších základných hodnôt a esenciálnych aspektov súkromného života (pozri napr. III. ÚS 194/06), predovšetkým v prípadoch najzávažnejších trestných činov, ktoré sú svojou povahou spôsobilé zasiahnuť do práva na ľudskú dôstojnosť a do osobnostných práv jednotlivcov, napr. trestný čin obchodovania s ľuďmi (pozri napr. nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 759/2017 z 5. februára 2019, II. ÚS 329/2021 z 24. mája 2023).

9. V prípade sťažovateľky však o takýto závažný prípad nejde, preto podľa ústavného súdu by o porušení už označeného práva sťažovateľky bolo možné uvažovať len za okolností, že by orgány činné v trestnom konaní nevenovali jej trestnému oznámeniu pozornosť, ktorú vyžaduje zákon.

10. Opierajúc sa o uvedené východiská, ústavný súd posúdil aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

II.2. K porušeniu namietaných práv uznesením prokurátora a upovedomením krajskej prokuratúry:

11. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom uznesenia prokurátora okresnej prokuratúry a tiež upovedomenia krajskej prokuratúry a zistil, že tieto svoj postup sťažovateľke vysvetlili tak, že podľa dotknutého § 242 ods. 1 písm. a) Trestného zákona sa pre vyvodenie trestnoprávnej zodpovednosti vyžaduje nielen nesplnenie povinnosti uloženej zákonom o konkurze (na túto povinnosť sťažovateľka poukazuje v podanom trestnom oznámení), ale aj konanie predstavujúce znemožňovanie alebo podstatné sťažovanie dosiahnutia účelu konkurzného konania, ktorým je

riešenie úpadku dlžníka speňažením jeho majetku a následným uspokojením veriteľov. Podľa právnych názorov orgánov prokuratúry iba samotným nesplnením povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu zo strany dlžníka dochádza k jeho oddialeniu, nie však k jeho mareniu, resp. sťažovaniu, pretože začatie konkurzného konania nie je vo výhradnej dispozícii dlžníka; jeho začatie totiž môžu iniciovať aj samotní veritelia, ktorí nemusia čakať na splnenie povinnosti zo strany dlžníka. Okresná prokuratúra a krajská prokuratúra takisto upresnili, že samotné nesplnenie označenej povinnosti dlžníkom je zákonodarcom regulované prostriedkami obchodného práva, ktoré umožňuje takéto konanie sankcionovať. Orgány činné v trestnom konaní tak konštatovali, že v posudzovanom prípade neboli zistené také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali aj potrebu trestnoprávnej represie. V závere tiež argumentovali, že obsah spisového materiálu nasvedčuje absencii naplnenia subjektívnej stránky daného trestného činu, keďže z neho vyplýva reálna snaha podozrivej ako konateľky obchodnej spoločnosti naštartovať podnikanie napriek objektívnym okolnostiam sťažujúcim výkon podnikateľskej činnosti a tiež aj jej následná snaha o vyhlásenie konkurzu.

12. Vychádzajúc z informácií uvedených v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto uznesenia, ústavný súd je toho názoru, že okresná prokuratúra v uznesení prokurátora a tiež krajská prokuratúra v upovedomení venovali trestnému oznámeniu sťažovateľky náležitú pozornosť, keď v konaní o riadnom opravnom prostriedku sťažovateľky postupovali v zmysle zákonných ustanovení (§ 192 a nasl. Trestného poriadku) a ich postup, v rámci ktorého vyjadrili odôvodnený právny názor na zistený skutkový stav, spĺňa náležitosti predpokladané Trestným poriadkom. Konštatuje, že postup orgánov prokuratúry nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny a právne závery nimi vyslovené je nutné považovať za výraz autonómneho prokurátorského rozhodovania, do ktorého ústavný súd nie je oprávnený v tomto prípade zasahovať. Nad rámec poznamenáva, že orgány činné v trestnom konaní správne poukázali predovšetkým na skutočnosť, že v posudzovanej veci ide o úmyselný trestný čin, pričom úmysel páchatel'a musí zahŕňať skutočnosť, že ide o marenie konkurzného konania, čo v danom prípade nebolo splnené, keďže obsahom spisového materiálu je preukázaný opak úmyslu zmariť alebo sťažiť konkurzné konanie, dokazovaním boli totiž získané poznatky o aktívnej činnosti konateľky obchodnej spoločnosti v podobe zvolania valného zhromaždenia a predstretia návrhu na vyhlásenie konkurzu spoločníkom spoločnosti, ako aj jej kroky smerujúce k angažovaniu odbornej pomoci pre realizáciu konkurzu. Inými slovami, samotné nesplnenie zákonnej povinnosti dlžníka podať za určených okolností návrh na vyhlásenie konkurzu ešte samo osebe bez ďalšieho nepreukazuje naplnenie znaku subjektívnej stránky dotknutej skutkovej podstaty, ktorým je zavinenie v podobe úmyslu (zmariť alebo sťažiť konkurzné konanie).

13. Ústavný súd pripomína, že sťažovateľka ako oznamovateľka trestného činu má zákonné právo domáhať sa len toho, aby sa s jej oznámením či sťažnosťou kompetentný orgán riadne zaoberal. Nemá však nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal jej predstave (napr. II. ÚS 88/99, IV. ÚS 423/09, I. ÚS 229/2020). V nadväznosti na už uvedené pripomína, že trestné právo je prostriedkom *ultima ratio*, čo znamená, že má byť použité len ako najkrajnejší prostriedok a len pri typovo najzávažnejších porušeníach spoločenských vzťahov, záujmov a hodnôt, teda len tam, kde iné možnosti, hlavne prostriedky ostatných právnych odvetví, nie sú dostatočné, boli už vyčerpané, sú neúčinné, prípadne sú zjavne nevhodné (pozri sp. zn. I. ÚS 229/2020). Ústavný súd, vychádzajúc zo zistení uvedených v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto uznesenia, dospel

k záveru, že účinky uplatnenej právomoci vo veci konajúcej okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry sú zlučiteľné s obsahom sťažovateľkou označeného článku ústavy a listiny, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

14. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2024

Peter Molnár
predseda senátu